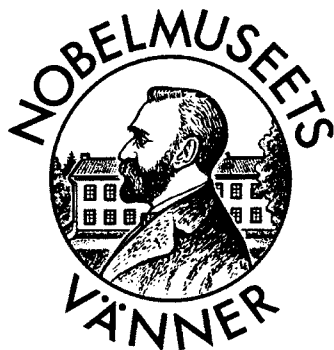

NOBELVÄNNEN

Nr 2 Medlemstidning för Nobelmuseets Vänner 2006

**Stämningsfullt när Nobels
minne hedrades på Björkborn**

Styrelsen för Nobelmuseumets Vänner 2006

Ordförande: Marita Olén Widenberg

Vice ordförande: Lasse Sjöberg

Sekreterare: Majvor Bergh

Kassör: Sven Gunnar Wall

Ledamöter:

Yvonne Hellsén, Karin Paulsson,
Lars Åkerhielm.

Adj. ledamot: Elisabeth Röckert.

Suppleanter:

Birgitta Jones, Beth Wall, Lucinda Håkansson,
John-Erik Eriksson,

Omslagsbild:

*Paul Henriksson, kyrkoherde i Karlskoga församling, höll tal när
Alfred Nobels minne hedrades på Björkborns herrgård.*

Foto: Mats Endermark

Bästa Nobelvänner!

Nu när vi lämnat 2006 bakom oss kan man göra en tillbakablick över vad som hänt.

I föregående nummer av Nobelvänner omnämndes bland annat vårutflykten och besöket från Krümmel.

På höstmötet gästades vi av professor Anders Bárány, som höll ett uppskattat föredrag under rubriken "Nobelprisen och kungahuset". Det var många intressanta aspekter som framkom under det trevligt framförda föredraget. Professor Bárány har lovat att återkomma under detta år vilket vi verkligen ser fram emot.

På första advent hölls för tredje året i rad Christmas Carols. Av olika anledningar förlades arrangemanget till Musikpalatset som vi lyckades fylla till sista plats. Det är stimulerande att vi har fått mycken uppskattning för arrangemanget. Tack alla ni Nobelvänner som ställde upp med god anda i genomförandet.

Den 10:e december genomfördes det traditionella hedrandet av Alfred Nobels dödsdag. I år hade arrangemanget i samråd med samarbetsparterna flyttats till Björkborns Herrgård. Tyvärr var inte firandet så välbesökt och vi har fått kritik för flytten – vi skall ta till oss denna kritik och diskutera saken inom styrelsen och med våra samarbetspartners. Vid firandet vid Björkborns Herrgård höll vår nye kyrkoherde ett mycket uppskattat högtidstal till Alfred Nobels minne.

Ett aktivt styrelsearbete har under året genomförts och andan i styrelsen är god. Många konstruktiva idéer har diskuterats inför föreningens 20-års jubileum i år. Vi

avser att återkomma till detta vid senare tillfälle.

Den nya museichefen har nu arbetat i ett år och därvid strukturerat upp museets verksamhet. Vi ser fram emot att vi nu skall komma igång med ett gott samarbete med museet. På senare tid har vi konstruktivt diskuterat vissa planer.

Det är min förhoppning att vi genom de genomförda aktiviteterna under året har väckt Karlskogabornas intresse för vår förening. För att ytterligare sprida kunskap om vår förening pågår arbete med en egen hemsida för Nobelvännerna.

På kommande årsmöte den 20 mars kommer allas vår Margaretha Karlsson att berätta om sina år som kommunalråd i Karlskoga med särskilt intresse för Nobelmuseet.

Jag kan nu med glädje berätta att vår landshövding Sören Gunnarsson, tillika ord-

förande i Stiftelsen Alfred Nobels Björkborn kommer att hålla vårtalet vid årets Valborgsmässofirande på Björkborns Herrgård.

Som traditionen bjuder kommer vi även i år att anordna en vårutflykt. Denna gång till Nobelmuseet i Stockholm, där professor Anders Bányi kommer att ta hand om oss, vi kommer även att se utställningen med konst av Churchill. Därefter är inplanerat ett besök vid Svenska Akademin där vi möts av Odd Zschiedrich, adminis-

trativ chef på akademien men även känd och uppskattad av oss Karlskogabor som moderator vid Bokens dag. Ett besök kommer även att ske i Vinterviken, där vi guidas av Kikki Selder, tidigare verksam vid Vintervikens museum.

Då jag inte haft tillfälle tidigare vill jag önska alla Nobelvänner EN GOD FORTSÄTTNING PÅ DET NYA ÅRET !

Marita Olén-Widenberg
Ordförande

Vi stöder Nobelmuseet:

Kapro i Karlskoga AB

VWR Internationell AB

Wikers AB

Professor Anders B  r  ny gäst på Björkborns herrgård

Kung Oscar II valde att spendera tiden i Kristiania i stället för att vara i Stockholm och dela ut de första Nobelprisen 1901. Den uppgiften fick kronprins Gustaf ta hand om, berättade professor Anders B  r  ny när han gästade Björkborns herrgård och Nobelmuseets Vänner tisdagen den 17 oktober.

– Jag tycker det är fantastiskt att ni har en så livaktig vänförening och ett så fantastiskt museum h  r, inledde professor B  r  ny och lovade att göra sitt bästa för att stödja verksamheten i Karlskoga från sin Stockholms-horisont.

– Förra gången jag var här pratade jag enbart om Alfred Nobel så idag ska jag inte prata om honom, fortsatte Anders B  r  ny, som är vice chef på Nobelmuseet i Stockholm och ledamot av Kungliga Vetenskapsakademien, och tillade att han denna kväll skulle prata om Nobelpristagare och den kungliga familjens roll vid utdelningen av priset och den efterföljande banketten.

Spelar stor roll

– Jag tror att den kungliga familjen spelat stor roll för prisets internationella ryktbarhet, sade professor B  r  ny och noterade att han enbart skulle prata om de Nobelpris som delats ut i Stockholm och lämnade därmed fredspristagarna utanför sin berättelse i ord och bild.

Fast lite Norge blev det i och med att Oscar II valde att tillbringa större delen av december 1901 i broderlandet Norge. Det kunde möjligen bero på att Nobelpriset inte hade särskilt hög status i början.

Professor Anders B  r  ny berättade i ord och bild om den roll kungafamiljen spelat f  r Nobelprisens internationella status.

Foto: Stig Adolffson

Wilhelm Röntgen, som fick det första Nobelpriset i fysik, skriver till ledningen för sitt universitet och ber om en veckas ledighet för att kunna resa till Stockholm och själv ta emot sitt pris. Röntgen påpekar i brevet att Vetenskapsakademien hade understrukit att akademien satte stort värde på att pristagarna skulle vara närvarande vid ceremonin.

Medalj från 1902

Professor B  r  ny visade bilder och l  ste vidhängande texter och pekade på Röntgen som stod där med sitt diplom. De första pristagarna fick ingen medalj, den kom först 1902. Samma   r delade Oscar II ut prisen, men valde att överlämna deltagandet i banketten i Grand Hotels spegelsal till kronprinsen. Dit kom även prins Eugen.

Och detta år, det är fortfarande 1902, utbringar kronprins Gustaf en skål till Alfred Nobels minne. Det gjorde han inte föregående år då skålen riktades till Nobelstiftelsens styrelse. Så medaljen och skålen till Alfred Nobels minne tillkom 1902.

Men det dröjde till Gustaf VI Adolfs tid innan en kung deltog i banketten, konstaterade Bárány.

En bild visar några Nobelpristagare från 1903, året då en del av prispengarna stannade i Skandinavien när norrmannen Bjørnstjerne Bjørnson fick priset i litteratur och svensken Svante Arrhenius i kemi. Professor Bárány hade också några ord om pristagarna i fysik, makarna Pierre och Marie Curie och Henri Becquerel, och nämnde i samma andetag att Marie Curie

återvände till Stockholm 1911 för att ta emot nobelpriset i kemi.

Stoppar August

Anders Bárány pekade på en figur i bildens mitt och sade att det var Svenska akademins dåvarande ständige sekreterare Carl David af Wirsén och tillade att det var han som hindrade August Strindberg från att få Nobelpriset i litteratur och bli invald i Svenska akademien. Därför blev Selma Lagerlöf den första svenska litteraturpristagaren när hon 1909 fick ta emot priset ur händerna på Gustaf V, som blev kung 1907 när pappa Oscar II dog.

Benny Abrahamsson

(texten publicerad i Karlskoga Tidning
18 oktober 2006)

IdéSupport AB

Våga vilja vinna och få nya infallsvinklar!

Hur återspeglar sig beslut och affärshändelser i ditt företag?

Företagsspelet Glasscompagniet ger tillfälle till resonemang om viktiga affärsstrategiska frågor fritt från låsningar som finns när det gäller det egna företaget. På köpet lär ni er affärsekonomi med resultat, balansräkning och nyckeltal.

Högre medvetenhet i hela organisationen !

Företagsspelet Glassfabriken belyser medarbetarnas viktiga roll i företaget för dess ekonomiska utveckling.

Vill du veta mera kontakta oss på telefon 0586-552 80

Mobil 070-556 51 76, Mail vonsankga@hotmail.com

Fråga efter Yvonne eller Björn Hellsén

SYNSAM HAR DITT BÄSTA FÖR ÖGONEN

SYNSAM
GLASÖGONSPECIALISTEN

Bergsmansgatan 6 (Påfågeln), Karlskoga · Telefon 0586-640 70

Medborgargatan 1, Degerfors · Telefon 0586-400 91

E-mail: karlskoga@synsam.se

Stor succé för Christmas Carols – fullt hus i Musikpalatset!

När Nobelmuseets vänner arrangerade Christmas Carols på Musikpalatset denna första söndag i december var det fullt till sista plats och lite till – med 200 betalande gäster.

Julstämningen infann sig redan i entrén, där en lätt igenkännbar tomte välkomnade och bjöd in alla gästerna på glögg och pepparkakor i väntan på showen.

-- Detta är tredje året, så det är absolut en tradition, sade Nobelvännernas ordförande Marita Olén Widenberg som hälsade publiken välkommen. Förr om åren har så många varit ledsna för att de inte fått

plats, så i år satsade vi på Musikpalatset i stället för på Nobelmuseet.

Julpyntat Musikpalats

Ett julpyntat Musikpalats, med ljusgirlander och glitter – det tog en hel dag att pynta, sade Marita Olén Widenberg – tillsammans med julens dofter och granar från Skottland, USA och Sverige fylldes palatset av ljuv musik.

Med Alfred Nobels porträtt på flygeln, överblickande salongen, inledde Sonoruskören konserten med fyra julsånger – sångarglädjen gick inte att ta fel på

Kent Lundberg och Sonoruskören under ledning av dirigenten Inga-Lill Brogeland Morfeldt fick hela Musikpalatset i gungning med sina julsånger.

Kvalité in i minsta detalj

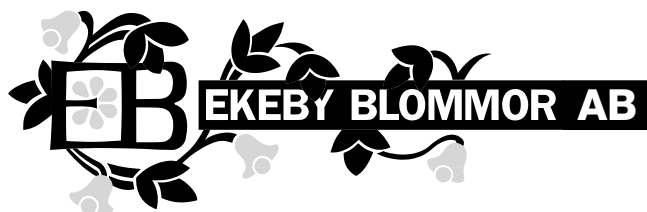
Konferens • Restaurang • Hotell

Förstklassigt kök och vacker miljö.
Vi serverar lunch 11.30 - 13.00.
Husmanskost och Affärslunch.
Middag från kl. 18.00 à la carte.
Bordsbeställning 0586-811 09.

Bofors Hotell

Bofors Hotell, 691 80 Karlskoga, telefon 0586-811 00, telefax 0586-811 50
mail: boforshotell@boforssupport.saab.se, www.boforshotell.com

TEL 555 55

interflora®

Alla kort i ett kort – Prova vårt nya **ALLKORT**
på Handelsbanken.

Bonus i form av aktivt fondsparande.

Handelsbanken

Kyrkbacken 1, Karlskoga, Tel 0586-72 11 00

Felicia Lauri och Lova Falk från Kulturskolan och tomten – Peter Sundh – medverkade i Christmas Carols på Musikpalatset.

Kent Lundberg sjöng tre Elvis-låtar inledningsvis.

och säkerheten i framförandet gjorde att publiken bara njöt och applåderade.

Mamma kysste tomten

Därefter gjorde Lova Falk och Felicia Lauri från Kulturskolan en bejublade sånginsats med bland annat julhälsningar på sex språk och ”Jag såg mamma kyssa tomten”. Flickorna återkom även efter pausen med mer sång och proffsigt agerande till visan ”Önskelistan”. Deras nummer hade instuderats av Ulla-Lena Thodal Lindgren.

Så var det dags för kvällens solist Kent Lundberg att sjunga tre Elvis-låtar på jultemat, följt av två gospels tillsammans med kören. Nu tände publiken ”på alla åtta” som Kent uttryckte det och det

Alfred Nobel blickade ut över salongen från sin porträttplats på flygeln.

är bara att hålla med. Publiken sjöng med i ”Jingle Bells” och hela palatset gungade.

Överdådigt fikabord

Nobelmuseets Vänner hade ordnat ett överdådigt fikabord till pausen, med kaffebröd från alla de länder Alfred Nobel verkade i. Där fanns fruitcake, mine pie, bountycake och svenska lussekatter. Att dricka bjöds kaffe och te, och till barnen fanns det coke, som det heter på engelska... Efter pausen fortsatte showen och tempot höjdes ytterligare. En överraskning inledde – när Marita och jultomten delade ut julklappar till publiken. Många klappar var det och jultomten – Peter Sundh – hade fullt sjå att rusa upp och ner i bänkraderna till glada vinnare.

Succéarrangemang

Kent Lundberg återkom med två låtar, varefter han tillsammans med kören framförde ”If everyday was like Christmas” – ”ståpälsen” var ett faktum...

Som avslutning sjöng publiken med i ”Nu tändas tusen juleljus”.

Man måste också nämna Lasse Magnell som på flygel följsamt och fylligt ackompanjerade Kent Lundberg, och körens rutinerade dirigent Inga-Lill Brogeland Morfeldt.

Christmas Carols på Musikpalatset var utan tvekan en succé.

-- Ja, det var ett försök som blev lyckat, sade Marita Olén Widenberg. Det kan vara värt att fundera över om vi inte ska vara kvar på Musikpalatset även när det är dags för nästa års Christmas Carols.

Lova Falk och Felicia Lauri från Kulturskolan sjöng julsånger när Nobelmuseets Vänner arrangerade Christmas Carols på Musikpalatset.

SVENSK ■■■ FASTIGHETSFÖRMEDLING

Från ett läge till ett annat

E-mail: sf.karlskoga@svenskfast.se - Tel. 0586-552 00

www.svenskfast.se

Swedbank

Karlskoga • Tel 0586 - 648 00

VÄGER • MÄTER • STYR • REGLERAR

Vishay Nobel

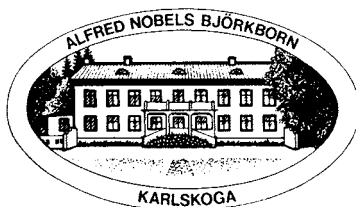
www.vishaynobel.com

Vi är till för Dig

- året runt
- dygnet runt
- i alla väder

www.karlskogaenergi.se

Nobelmuseet

Karlskoga

Besök **Alfred Nobels sista hem** i Sverige, Björkborns Herrgård, en unik sevärdhet med stort personhistoriskt värde och se hans **laboratorium** med originalutrustning. **Bofors industrimuseum** på Björkborn visar en 350-årig industrihistoria.

Fiffiga huset, intill laboratoriet, är en experimentverkstad för alla åldrar.

Öppet året runt. Mellan 1/5 - 31/9 öppet vardagar 10.30 - 16.00. 1/6 - 31/8 även helger. Vi tar emot grupper på övriga tider efter förhandsbokning.

Konferensmöjligheter finns. Kaffestuga.

Ring för information 0586-834 94

Bli medlem du också:

- Lokalt Nätverk med viktiga affärskontakter
- Rabatter och bonusavtal
- Kostnadsfri telefon rådgivning inom bla arbetsrätt, juridik o ekonomi
- Förmånlig Garant Försäkring för dig som företagare och dina medarbetare
- Opinionsbildning för bättre företagsklimat
- Försäkring Garant Rehab

Tveka inte att höra av dig

Yvonne Hellsén ordförande **070-556 51 76**

företagarna[®]
KARLSKOGA

KVALITET OCH TRYGGHET

Bergsmansgatan 8 B Karlskoga

0586 – 33 555 076-242 22 52

Funderar du på att sälja din bostad? Ring oss för en kostnadsfri genomgång.

SÄLJ TRYGGT OCH SÄKERT - MED

Svenska HemMäklarna

Stämningsfullt i herrgårdsparken när Alfred Nobels minne hedrades på Björkborn

Paul Henriksson, kyrkoherde i Karlskoga församling, höll ett inspirerat tal och lade därefter ned en blomsteruppsättning vid Nobelbysten när Alfred Nobels minne hedrades vid Björkborns herrgård på Nobeldagen 10 december.

Firandet fortsatte därefter inne i herrgården, där Årets Alfred örebrouppfinnaren Conny Norman berättade om sin uppfinning partikelfällan.

Tidigare har arrangörerna, Nobelmuseets Vänner, Karlskoga församling, Odd Fellow, Karlskoga Rotary och Rotary Alfred Nobel, genomfört det lokala Nobelfirandet i Karlskoga i Tingshusparken.

Lyckad flyttning

Den här gången valde vi att flytta arrangemanget till Alfred Nobels Björkborn, där Nobelbysten nu står i ett hörn av parken framför entrén till herrgården.

Även om deltagarantalet inte var lika stort som exempelvis förra året, när ett 50-tal personer deltog i firandet i Tingshusparken, var det ett lyckat drag att flytta till den herrgård där Alfred Nobel bodde och verkade en period.

Julgranen på den plats där Nobelbysten tidigare stod bildade tillsammans med strålkastarbelysta träd en effektfull fond, och fanorna och marschallerna vid Nobelbysten gav en stämningsfull inramning till firandet.

Paul Henriksson, kyrkoherde i Karlskoga församling, höll ett inspirerat tal till Alfred Nobels minne.

Glögg och pepparkakor

Marita Olén Widenberg, ordförande i NobelMuseets Vänner, hälsade deltagarna välkomna till hedrandet av Alfred Nobels minne. Hon presenterade dagens talare, kyrkoherde Paul Henriksson, som efter en trumpetfanfar höll att tal där han belyste olika sidor av Alfred Nobels person och gärning.

Nobelvännen återger här intill Paul Henrikssons tal i sin helhet.

Efter talet och en trumpetfanfar bjöds deltagarna in till herrgården, där glögg, kaffe och pepparkakor väntade – samt föredrag av Conny Norman, av Möckeln Innovation utsedd till Årets Alfred.

Paul Henrikssons tal till Alfred Nobels minne

”Än en gång är vi samlade till högtidlig-hållandet av Alfred Nobel, hans liv, livs-gärning och bortgång, nu för 110 år sedan. I samband med många kända och uppburna personer uppstår ofta ett stort intresse och olika individer och grupper ser olika saker hos föremålet för uppmärksamheten.

På skilda sätt talar enskilda aspekter av förebildens liv till var och en. Så naturligtvis även hos den som inför andra skall säga något om till exempel Alfred Nobel.

Alfred var en mycket rikt begåvad person, trots tuffa villkor under uppväxten och en svag hälsa lyckades han uppnå mer än de flesta.

De allra flesta känner förstås Alfred som en stor uppfinnare inom kemien, spräng-ämnen och vapentechnologi. När vi tänker på ordet uppfinnare tänker vi ofta på någon som hittar på något från grunden och ibland är det så, men vad gäller Alfred

skall vi även observera hans duglighet i att förbättra och förfina något som redan finns. Detta är en verksamhet som inte får underskattas.

Alfreds kapacitet inom uppfinningarnas område ledde till hundratals patent över hela världen som lade grunden till det affärsimperium som han förfogade över.

Just detta är också något som vi bör lyfta fram en dag som denna, Alfreds mycket goda sinne för organisation och affärsrelationer. Ofta kan högt specialiserade konstnärer och vetenskapsmän tycka att affärer och ekonomi ligger alltför långt utanför deras intresseområde och med varm hand lämnar över det till specialister inom de här områdena. Inte sällan har det gjort att inte minst konstnärer råkat illa ut och inte kunna njuta de rättmätiga frukterna av sitt arbete, medan skrupelfria personer profiterat på andras begåvningar och konstnärliga bragder.

Så icke med Alfred, men det gick inte utan strid, vilket torde vara väl bekant för de flesta av er som här samlats för att högtidligt hålla Alfreds minne.

En man som nått i stort sett så långt som man kan inom sitt område kan ofta fråga sig vad det skall bli av alltsammans när han av den högste nås av en kallelse som inte går att säga nej till.

Alfred hade funderat mycket över livet och de mänskliga villkoren och visste väl att allt har en början, en fortsättning och ett slut, så förstås det korta och förgängliga mänskliga livet.

Hans svar på det, då han inte hade några egna barn, var att vidga horisonten. Och det inte bara till andra släktingar och vänner, utan till hela världen och dess befolkning – mänskligheten.

S|E|B

Karlskoga
Telefon 0771-62 10 00

Provkör
Din nya SAAB,
CHEVROLET
eller OPEL
hos oss!

BIVA

SAAB • KARLSKOGA • OPEL

Kontrollerad

Blivverkstod

TIBASTVÄGEN 10, KARLSKOGA
Tfn 0586-364 50

Beckers

nya • hem

Hallberg's

Telefon: 0586-362 75

Färg - Vägg - Golv - Städ - Kök

Bergmans Gjuteri

Fabriksgatan 14
691 41 Karlskoga
Tel. 0586-310 35
Fax 0586-310 23

Bergmans Mekaniska

Sektionsvägen 4
691 42 Karlskoga
Tel. 0586-329 47
Fax 0586-399 80

Gjutarboden

Fabriksgatan 8
691 41 Karlskoga
Tel/Fax 0586-310 21
Öppet: mån-fre kl 13-18
Semesterstängt juli månad

Marschaller, flaggor och vacker belysning bidrog till ett stämningsfullt firande av Alfred Nobels minne på Björkborns herrgård.

Genom instiftandet av Nobelprisen inom de olika naturvetenskaperna och de mer humanistiskt inriktade litteraturprisen och fredspriset, har Alfred gjort en enastående insats för generationer av världsmedborgare som inte går att överskatta, ej heller att mäta på något enkelt sätt.

Genom främjandet och stimulerande av forskning och framsteg inom dessa områden har Alfred fått ett namn som kommer att leva mycket länge.

Fredsfrågan och fredspriset låg Alfred mycket varmt om hjärtat, och här har vi förstås en paradox. Alfred var samtidigt mycket intresserad av både vapen, vapentechnologi och fredsfrågor.

I och med att Alfred vuxit upp i både Sverige och Ryssland, senare levit i flera länder, tror jag att man måste dra slutsatsen att han

inte upplevde sig som svensk, ryss, italienare eller fransman, utan snarare europé, kosmopolit eller världsmedborgare. Detta kommer i dagens ljus bland annat i fråga om vilka som skulle kunna komma ifråga för Nobelprisen. Svenske kungen tyckte att de skulle vara förbehållna endast svenskar. På denna punkt var Alfred mycket klar i testamentet: priset skulle kunna delas ut till vilken person som helst, av vilken nationalitet som helst. Den enda grunden var de vetenskapliga meriterna!

Ett område som vi ännu inte berört är Alfreds mycket goda allmänbildning och stora intresse för kultur – litteratur och poesi. Detta område kom främst fram i de små mötena med vänner och bekanta. Tyvärr utvecklade inte Alfred de här sidorna

**Provkör
hos oss!**

Aukt. återförsäljare för Toyota

Lödarevägen 2
691 37 Karlskoga
Telefon 0586-524 00

**Bergsmansgatan 19
Telefon 303 20**

Karlskoga Uraffär AB

Ali Hamakhan

Torget 14 • Box 144

Telefon 0586-530 75

691 23 KARLSKOGA

Telefax 0586-530 85

www.klockmaster.com • karlskoga@klockmaster.com

under sin levnad i samma utsträckning som de tekniska, och det drama som publicerades i slutet av hans levnad upplevdes av samtiden inte som i nivå med Alfreds framstående position i de tidigare nämnda livsområdena.

Hur var Alfreds bild av sig själv? Var det en gigant han såg i spegeln om morgnarna? Nej, trots de rika förståndsgåvorna, arbetsfliten och uthålligheten var det en vanlig människa som Alfred såg i spegeln, vilket kommer fram väldigt tydligt när han skulle beskriva sig själv. Så en av många egenskaper som kan tillskrivas Alfred är ödmjukhet. Är det inte detta som kan inspirera var och en av oss likaväl som de andra områdena vi berört?

Alfred var en människa som inte grävde ner sitt pund, utan frimodigt använde sina gåvor, till egen glädje men i mycket hög grad till andras fromma.

Han tänkte inte bara på sin egen tid, utan såg framåt och lade grunden för något som kommit hela mänskligheten och vår utveckling till godo.

Därför kommer hans namn att nämnas med respekt och tacksamhet av vår och kommande generationer av människor

över hela vår jord av alla möjliga nationaliteter, livsåskådningar och religioner.

Framtidens unga flickor och pojkar kommer att få inspiration till fortsatta studier och forskarinsatser varje gång en välmeriterad kvinna eller man går stegen fram vid utdelningen av årets pris och av konungen mottar den högsta utmärkelse som en vetenskapsman, författare eller arbetare för fred kan få.

Även här i Karlskoga kan vi skänka tacksamma tankar till Alfred för vad hans livsgärning betytt för vår stad och dess utveckling.

Sammanfattningsvis var Alfred uppfinnare, affärsimperiebyggare, donator och "uppfinnare" av prisernas pris, Nobelpriset, fredsvän och kosmopolit, en bildad man och vän av mänsklig kultur, sist men inte minst, tvärt om – en vanlig människa.

Med sitt liv visade Alfred just på vad vi människor har inneboende av kraft och styrka. I detta har han kanske gjort sin allra största insats. Alfred var en människa som trots en ringa begynnelse förverkligat sin potential. Det är ett exempel för oss alla."

Nobelvännen önskar
alla sina läsare
en riktig

Skön Vinter

Med världen som arbetsfält

Chematur Engineering är ett ingenjörsföretag, som har dotterbolag i Sverige, USA, Tyskland och Finland samt säljkontor i Hongkong och Indien. Vi projekterar och uppför kemiska fabriksanläggningar runt om i världen. På huvudkontoret i Karlskoga är vi 60 medarbetare.

www.chematur.se

När Alfred Nobel rörde på sig...

När 2005 års Nobelpristagare i medicin, Barry J. Marshall, var i Sverige för att ta emot sitt pris besökte han också Örebro – och fick då till sin stora förvåning träffa en livs levande Alfred Nobel!

Javisst, det var Peter Sundh som även han inviterats till landshövding Sören Gunnarssons middag på Örebro slott.

Landshövdingen stod på luciakvällen värd för en middag med Nobelpristagaren Barry J. Marshall som hedersgäst.

stress var en starkt bidragande orsak till magsår, men Marshall och Warren kunde visa att besvären i huvudsak orsakas av nämnda bakterie.

Tack vare den upptäckten kan magsår idag behandlas med läkemedel, en behandling som efter någon vecka har botat de flesta patienterna från en åkomma som tidigare klassades som en kronisk folksjukdom. Och denna upptäckt belönades år 2005 med ett Nobelpris i medicin.

Magsårsbakterier

Marshall visade i början av 1980-talet tillsammans med kollegan Robin Warren att magsår orsakas av bakterien *Helicobacter pylori*. Vid den tiden trodde man annars att

Vaxdockan Alfred

När landshövdingen efter taffeln tog med sig gästerna till ett annat rum i slottet för att dricka kaffe satt redan en vaxdocka i salongen.

När det blev dags för kaffet på landshövding Gunnarssons middag för Nobelpristagare Barry J. Marshall placerades denne bredvid det han trodde var en vaxdocka av Alfred Nobel. Döm om Marshall's förvåning när vaxdockan – Peter Sund – började tala.

När överraskningen lagt sig fick Peter Sund en pratstund med Barry J. Marshall och dennes hustru.

Det var i alla fall vad gästerna trodde. Nobelpristagare Marshall placerades bredvid Alfred för fotografering och det dröjde inte innan Barry J. Marshall tog upp en mobiltelefon och vänd mot vaxdockan Alfred frågade: En sådan här uppfinning har du väl aldrig sett, Alfred? Döm om hans förvåning när Alfred svarade: Det där är en alldeles för ny uppfinning för mig.

Obetalbar reaktion

– Reaktionen var obetalbar. Och fru Marshall skrek av förvåning, berättar Marita Olén Widenberg från Nobelmuseets Vänner som var med.
-- Sedan höll Peter Sundh sin monolog som Alfred och han gjorde det på ett

sätt som överträffade alla hans tidigare framträdanden, tillägger hon.

Landshövding Sören gunnarsson med fru Susanne var mycket glada att kunna presentera en livs levande Alfred Nobel för sina gäster inkluderande en nybakad Nobelpristagare.

– Sammantaget var det en fantastiskt lyckad tillställning, summerar Marita Olén Widenberg.

Nobelpristagare Marshall hade för övrigt mer att stå i under sitt besök i Örebro. Han föreläste på Universitetssjukhuset i Örebro, och titeln på föreläsningen var The discovery of *Helicobacter pylori* – from basic observations to clinical applications.

BAE SYSTEMS

→B→ BOFORS

KARLSKOGA & DEGERFORS

Årsavgift: 100:- enskild medlem,
150:- familj
Postgiro 85 64 46 - 0

Stöd
Nobelmuseets
Vänner!

Medlemmar har fri entré till Nobelmuseet under ordinarie öppettider.

Byta Bil?

www.helmia.se

Helmia Bil - *bygger på förtroende*

Kreativ kemi för nya läkemedel

Med amerikanska ägare och kunder över hela världen lever Cambrex Karlskoga i en internationellt präglad miljö. Vi sysslar med avancerad organisk kemi med fokus på att utveckla processer och leverera produkt till innovativa läkemedelsföretag. Idag tillverkas framför allt aktiva läkemedelssubstanser och läkemedelsintermediat i allt från gramskala till tiotals ton.

Vi finns på Björkborns industriområde och har drygt 320 anställda.

Cambrex Karlskoga AB
Tel 0586-78 30 00
www.cambrex.com/karlskoga
karlskoga@cambrex.com

 CAMBREX
Innovation. Experience. Performance.

Margaretha Karlsson gästar Nobelvännernas årsmöte

Nobelmuseets Vänner håller årsmöte i Björkborns herrgård tisdagen den 20 mars.

Gäst denna gång är förra kommunalrådet Margaretha Karlsson, som kommer att ge återblickar på sin tid som kommunstyrelsens ordförande.

Alldeles säkert kommer hon att beröra de insatser Karlskoga kommun har

gjort genom åren, inte minst köpet av Björkborns herrgård och det ökade ansvarstagandet för driften av Nobelmuseet.

Som vanligt inleds årsmöteskvällen med samling över en kopp kaffe 18.30, innan sedvanliga årsmötesförhandlingar tar vid. Därefter kommer Margaretha Karlsson att hålla sitt föredrag.

Ericsson ny medlem i Nobelmuseets Vänner

Genom förmedling av förra ordföranden i Nobelmuseets Vänner Rolf Lindelöf har telekomföretaget Ericsson AB blivit ständig medlem i vännereningen.

På det lokala planet har senast Kilstaverken, numera Bharat Forge Kilsta, tillkommit som ständig medlem i Nobelmuseets Vänner.

Kilstaföretaget har också verksamt bidragit till att Peter Sundh kunde engageras som guide på Nobelmuseet i Karlskoga, genom sponsorinsatser.

Ericsson är en stor nobelsponsor och har bland annat bidragit till den vandringsutställning som turnerar i hela världen med Nobelmuseet i Stockholm som huvudman.

I höstas var den exempelvis i Singapore.

– Ericsson skall även dela ut vår uppskattade medlemsnål till prominenta gäster tillsammans med ett betalt medlemskap i föreningen, berättar Sven-Gunnar Wall som är kassör och medlemsansvarig i Nobelmuseets Vänner.

– Detta innebär också att Nobelvännen

kommer att spridas utanför Sverige mer än tidigare, fortsätter Sven-Gunnar Wall. Vi har redan nu medlemmar i flera europeiska länder, men då oftast med någon svensk anknytning i botten. Några planer på att ge ut en engelsk version av tidningen finns dock inte, utan de som inte klarar språket får nöja sig med bilderna.

Nobelmuseet i Karlskoga kommer också att marknadsföras av Ericsson AB i dessa sammanhang genom utdelning av informationsmaterial och de sätter också upp Nobelmuseet i Karlskoga på sin lista över utflyktsmål för internationella gäster.

– Företagen sponsrar oss i olika sammanhang vilket vi är mycket tack-samma för, säger Sven-Gunnar Wall. Karlskoga har en unik ställning som stamort för nobelprisen, världens mest prestigefyllda pris. Detta kan inte nog poängteras! Att dessutom kunna visa upp Alfred Nobels sista hem gör inte saken särmre. Detta är två trumfkort som ingen kan ta ifrån oss.

Årets Nobelpristagare

En kort presentation

Medicin eller fysiologi

Priset delas mellan

Craig Mello (46 år), University of Massachusetts, USA och

Andrew Fire (47 år), Stanforduniversitetet, USA.

De belönas för att ha kommit på ett helt nytt sätt att stänga av cellernas gener. Kroppens arvsanlag dna har en kusin rna, som är budbärare och mall för cellernas tillverkning av protein, organismens byggmaterial. Genom att störa rna (rna-interferens, förkortat rnai) på ett bestämt sätt kan slutprodukten bli annorlunda eller helt falla bort. På detta sätt har man fått fram t ex koffeinfritt kaffe och blåa rosor. Dessa produkter i all ära, men tillämpningar i form av mediciner mot ögonsjukdomen "gula fläcken", hiv, cancer och för höga kolesterolvärden kan bli några mer betydande resultatet av denna grundforskning.

Med tiden har gränsen mellan medicin eller fysiologi och kemi blivit alltmer svävande och viss forskning faller nu inom båda ämnesområdena. Kemipriset i år belönar också forskning på dna och dess kusin rna (se nedan).

Fysik

Priset delas mellan

John Mather (60 år), forskare vid Nasa, USA och

George Smoot (61 år), University of California, Berkley, USA.

De belönas för "Cobe"-satelliten och den allra första bilden av universums barndom. "Cobe" sändes upp för 27 år sedan. Då

hade astrofysikerna grälat i många år om universums uppkomst. Ett läger ansåg att universum sett ungefär likadant ut alltid, men de flesta hade börjat tro att universum tillkommit genom en Big Bang utifrån något obeskrivligt litet och oändligt hett. Det tog "Cobe" nio minuter att avgöra grälet till Big Bang-anhängarnas fördel. Det var satellitens mätningar av universums värmestrålning, av fysikerna kallad svartkroppsstrålning, och dess variationer som bekräftade Big Bang-teorin.

Kemi

Roger Kornberg (59 år), Stanforduniversitetet, USA.

Han belönas för att i detalj ha utforskat hur det går till när kroppens arvsanlag dna kopieras till kusinen rna. Denna överföring (transkription) är en helt grundläggande mekanism i cellerna. Det är själva förutsättningen för att cellen ska kunna arbeta och tillverka alla ämnen som ingår i kroppen. Om överföringen stoppas dör man. Det händer t ex om man äter vit flugsvamp. Kornberg får priset för själva grundforskningen, men tillämpningar i form av mediciner mot bl a cancer, lepra och tuberkulos är på gång och testas redan kliniskt.

Roger Kornbergs far Arthur Kornberg fick Nobelpriset i medicin 1959 också för forskning på dna-området.

Fred

Priset delas mellan

Mohammad Yunus (66 år), Bangladesh, och hans skapelse Grameen Bank.

Han belönas för att ha skapat ett nytt låneinstrument, s k mikrokrediter, som möjliggjort för framförallt fattiga kvinnor i Bangladesh att bli egna företagare och därigenom skapa arbete åt många. Mohammad Yunus har varit verksam på detta sätt sedan mitten av 1970-talet. Hans första lån var 27 dollar till en grupp bybor i Bangladesh som tillverkade möbler. Han tog, i motsats till s k lånehajar, en låg ränta på lånen och krävde ingen säkerhet. Det hela byggde på tillit och gör så än idag. Grameen Bank, som startade 1976, har idag över sex miljoner låntagare (97% är kvinnor) i Bangladesh och är föregångare till ett stort antal liknande projekt med mikrokrediter världen över. Skapandet av arbete och brytandet av fattigdom bidrar till att stärka världsfreden menar Det Norska Nobelinstitutet och delar ut fredspriset.

Litteratur

Den turkiske författaren **Orhan Pamuk**, 54 år.

Svenska Akademiens motivering:

”På spaning efter sin hemstads melanholiska själ har han funnit nya sinnbilder för kulturernas strid och sammanflätning.”

Orhan Pamuk är en mycket läst författare i och utanför sitt hemland. Han är samtidigt kontroversiell i Turkiet, då han vågat uttala sig om och kritisera tabubelagda ämnen som folkmord på armenier och förföljelse av kurder. Han åtalades 2005 för att ha ”förolämpat den turkiska nationalidentiteten”, men åtalet lades ner 2006 främst på grund av omfattande internationella protester.

Orhan Pamuk, med examen i journalistik vid Istanbuls universitet 1976, debuterade 1982 med romanen Cevdet Bey Ve Oğullan (Cevdet Bey och hans söner), en släktkrönika

om en rik familj i Nisantasi, det område i Istanbul där han växte upp.

Av hans böcker finns sju på svenska och de är:

Den vita borgen (1992), Den svarta boken (1995), Det nya livet (1996), Det tysta huset (1998), Mitt namn är röd (2002), Snö (2005) och Istanbul – minnen av en stad (2006).

Ekonomi till Alfred Nobels minne

Edmund S Phelps (73 år), professor vid Columbiauniversitetet i New York, USA.

Han belönas bland annat för att ha skapat begreppet ”jämviktsarbetslöshet”, som är den lägsta grad av arbetslöshet, som kan kombineras med stabila priser. Vetenskapsakademien uttrycker det så, att han belönas för sin ”analys av intertemporal avvägningar i makroekonomisk politik”. Med detta menas att Phelps har visat, att ekonomiska regleringar medför ofrånkomliga val mellan effekter på kort och lång sikt, både vad gäller arbetslöshet och inflation som beträffande konsumtion och sparande. Både centralbanker och regeringar världen över har numera accepterat hans synsätt på sådana målkonflikter, som ständigt måste hanteras.

Förväntningar spelar en stor roll, menar Phelps. Om först analytikerna och därefter allmänheten förväntar sig stigande priser, blir detta självuppfyllande. Han menar också att om man med politiska styrmedel försöker hålla arbetslösheten lägre än i ”jämvikt”, blir följden en ständigt stigande inflation som i längden inte kan kontrolleras.

Varje Nobelpris är i år på 10 miljoner kronor.

Sven-Gunnar Wall

Spongs

B O K H A N D E L

Bergsmansgatan 4, Box 30, 691 21 Karlskoga
Telefon 0586-374 00 • Telefax 0586-398 32

Hjärtligt välkommen till Konsum Värmlands
butiker i Karlskoga och Degerfors!

SKRANTAHALLEN,
FRÖDINGSHALLEN,
STORÄNGEN
OCH BRÅTEN

INTERIÖR

KARLSKOGA

elkedjan

Waldenhagens

ELEKTRISKA AB

Torget 16 • 691 31 Karlskoga • Telefon 0586-300 24

Nordea Bank AB (publ)

Kungsvägen 35, Karlskoga
0771 - 22 44 88
nordea.se

Vilket sparande är bäst för just dig?

Ta kontakt med ditt Nordeakontor,
så finner vi tillsammans den spar-
form som passar dig bäst!

Gör det möjligt

Nordea

Nobelvännernas vårutflykt går till Stockholm och Nobelmuseet

Till traditionerna i Nobelmuseets Vänner hör den uppskattade vårutflykten. Denna gång går utflykten till Stockholm lördagen den 5 maj.

Efter avresa klockan sju på morgonen och fikarast efter vägen anländer bussen till Nobelmuseet i Gamla Stan vid elvatiden på förmiddagen. Där får Nobelvännerna åter träffa professor Anders Bárány, som gästade höstmötet 2006 och höll föredrag om Nobelpriset och kungahuset.

Anders Bárány guidar oss i museet, där vi bland annat kan se Winston Churchill's målningar i en utställning.

Efter lunch i museets restaurang blir det ungefär en timmes fri tid för att utforska Gamla Stan. Klockan tre på eftermiddagen får vi träffa Odd Zschiedrich – bland annat känd som populär samtalsledare under Bokens Dag i Karlskoga – på Svenska Akademin som ligger granne med Nobelmuseet i Börshuset. Han kommer bland annat att berätta om hur Nobelpristagaren i litteratur utses.

Efter detta går bussen till Vinterviken, där vi får en visning av huset och fika i trädgårdscafeet.

Bindande anmälan senast 5 april.

Landshövding Sören Gunnarsson håller vårtalet på Björkborn

Sören Gunnarsson, landshövding i Örebro, gästar Björkborns herrgård och håller vårtalet vid det traditionella Valborgsmässofirandet måndagen den 30 april.

Det är Karlskoga kulturskola, Alfred Nobels Björkborn, Rädda Barnen och Nobelmuseets Vänner som arrangerar, och vi räknar i vanlig ordning med

stor uppslutning från karlskogabor och tillresande gäster.

Sören Gunnarsson, som också är ordförande i Stiftelsen Alfred Nobels Björkborn, kommer alltså att hålla vårtalet.

Det blir också ett ungdomens vårtal, sång, musik och givetvis braständning nere vid Timsälvens strand.

Har Du glömt att betala?

Vi skickar Dig detta nummer av Nobelvännen även om vi inte fått in medlemsavgiften för år 2006. Vi hoppas på ett fortsatt medlemskap och bifogar ett nytt inbetalningskort till dem vars avgift vi saknar.

SAAB

Saab Bofors Dynamics

– engaged in precision

www.saab.se/dynamics